

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3619/2020
09.12.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић, Јелице Бојанић Керкез, Зоране Делибашећ и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Соња Поповић, адвокат из ..., против туженог Града Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради исплате накнаде за експроприсано земљиште, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Саду Гж 1918/2018 од 15.01.2020. године, у седници већа одржаној дана 09.12.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Саду Гж 1918/2018 од 15.01.2020. године, као о изузетно дозвољеној.

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца, па се **УКИДАЈУ** пресуда Вишег суда у Новом Саду Гж 1918/2018 од 15.01.2020. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П 7122/2017 од 29.03.2018. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду Гж 1918/2018 од 15.01.2020. године, одбијена је жалба тужиоца и потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П 7122/2017 од 29.03.2018. године, којом је одбијен, као неоснован, тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиоцу исплати износ од 304.500,00 динара, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, као и да му надокнади парничне трошкове и обавезан тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 128.300,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. Закона о парничном поступку.

Тужени је поднео одговор на ревизију.

Одлучујући о дозвољености ревизије тужиоца, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужиоца дозвољена, јер је погрешном применом материјалног

права одлучено о захтеву за исплату накнаде за експроприсано земљиште, супротно важећој судској пракси у истој или битно сличној чињенично-правној ситуацији, па је применом члана 404. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/2011, 49/2013-УС, 74/2013-УС, 55/2014, 87/2018, 18/2020, у даљем тексту: ЗПП) одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, у листу непокретности број ... КО ... уписана је парцела број ..., која се налази у улици ..., као њива 3. класе, површине 183 м², остало грађевинско земљиште, без терета, у приватној својини тужиоца.

Према информацији о локацији Градске управе за урбанизам и стамбене послове од 24.09.2015. године и информацији ЈП „Урбанизам“ о локацији-супраструктура од 10.09.2015. године зона у којој се налази предметна парцела је јавна површина - улица. Парцела није намењена за изградњу, већ представља саставни део ... улице, на њој није одређена грађевинска линија, док се регулациона поклапа са постојећим грађевинским парцелама. Била је предвиђена за потребе изградње саобраћајне површине односно формирања улице ..., елаборат никада није урађен и предат надлежном органу на спровођење, односно странка није обештећена у овом случају с обзиром на фактичко стање.

Из налаза и мишљења судског вештака за грађевинарство-геодезију Срђана Мрђена од 15.11.2015. године, датог на основу информације о локацији утврђено је да је предметна парцела ушла у састав ... улице у целости, са неменом за јавну и саобраћајну површину. Изласком на терен је утврђено да је парцела делимично приведена урбанистичкој намени као јавно грађевинско земљиште. Парцела је као функционална целина улице ... делимично опремљена инфраструктуром. У улици постоје водовод, електроенергетска, телекомуникациона и гасна структура, док је саобраћајна површина изграђена од туцаничког застора. Парцелу као део јавне површине и као део који са осталим парцелама чини улицу ... неометано користи већи број лица.

Увидом у тржиште некретнина и анкетом на терену утврђено је да би парцела површине 183 м², на овој локацији имала тржишну вредност од 658.800,00 динара, односно 3.600,00 динара/м², коју цену су и странке на рочишту одржаном 12.02.2016. године учиниле неспорном.

Из налаза и мишљења судског вештака геодезије Зорана Павловића од 05.01.2018. године и допунског налаза од 07.02.2018. године утврђено је да је предмета парцела делимично приведена намени као градско грађевинско земљиште, тј. улица. Није ограђена, али је подигнута ограда која наведену парцелу пресеца на два дела. Ограда која је пресеца је у правцу формиране регулационе линије ... улице и налази се испред породичне стамбене куће број ..., над земљом уличног дела парцеле пролази и надземни електровод, а једна бандера налази се унутар исте, а од подземних инсталација уличним делом пролазе струја, гас и канализација. Водовод се пружа до

почетка парцеле са источне стране одакле улази директно у део парцеле који је ограђен у шахт испред поменуте стамбене куће. На парцели постоји земљани пут. Површина која улази у склоп улице ... је 87м², а остатак који је ограђен је површине 96м². Према информацији о локацији Градске управе за урбанизам и стамбене послове од 24.09.2015. године парцела је била предвиђена за потребе изградње саобраћајне површине, односно формирања улице ..., елаборат никада није урађен и предат надлежном органу на спровођење, односно странка није обештећена у овом случају с обзиром на фактичко стање.

Планом генералне регулације насељеног места Футог („Службени лис Града Новог Сада“ бр. 45/15 и 21/17) први пут је формирана предметна кат.парц. .. КО ... као самостална парцела, утврђена за намену- планирана јавна саобраћајна површина - регулација улице ... у До тада је била део основне кат.парц. .. (која је већим делом била за становање, а малим делом за планирану јавну саобраћајну површину).

На овако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су применом материјалног права из Закона о комасацији и арондацији („Службени лист СЛПВП 27/72 од 31.12.1972. године) и Закона о експропријацији („Службени гласник РС“ број 53/95) и применом правила о терету доказивања из члана 231. ЗПП, оценили да тужбени захтев није основан. Према датим разлозима, тужилац није доказао када је постао власник предметне парцеле, када је на њој изграђена улица, као и да ли је парцела одузета од њега или његовог правног претходника ради формирања улице. Од чињеница у каквом је била статусу предметна парцела у моменту стицања власништва од стране тужиоца односно да ли је у том моменту била приведена намени за саобраћајне површине, зависи основаност тужбеног захтева, јер ако је у моменту стицања власништва на парцели она већ била саставни део ... улице, парцела не би могла бити одузета тужиоцу, односно не би могао бити депоседован, јер је већ постала јавна својина. Тужилац није доказао ни да ли је вођен поступак експропријације. Досуђивањем накнаде би се тужиоцу омогућило неосновано обогаћење, јер би након досуђивања накнаде тужилац, који се у јавним књигама води као власник предметне парцеле, и даље могао парцелом да прометује, тим пре што истовремено није поставио захтев да се у корист туженог упише право јавне својине на парцели.

Основано се ревизијом тужиоца истиче да су нижестепени судови погрешно применили материјално право, због чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Чланом 1. Протокола бр. 1 у Европску конвенцију о људским правима прописано је право на заштиту неометаног уживања имовине. Примена овог члана у погледу мешања у неометано уживање имовине захтева успостављање равнотеже између општег интереса заједнице и интереса појединца. Лишавање неког лица његове имовине без исплате новчаног износа који одражава вредност својине свакако представља несразмерно мешање јавне власти и води повреди права на имовину.

Према члану 58. став 2. Устава Републике Србије, до дозвољеног одузимања права својине, које не представља повреду права на имовину, може доћи под кумулативно испуњеним условима: да је учињено у јавном интересу, утврђеном на основу закона, и да је учињено уз накнаду која не може бити нижа од тржишне.

Одредбом члана 2. став 6. Закона о планирању и изградњи изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/2009, 81/2009, 64/2010-УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013-УС, 50/2013-УС, 54/2013- ПУС, 98/2013- УС, 132/2014, 145/2014) који је био снази у време усвајања Планом генералне регулације насељеног места Футог („Службени лис Града Новог Сада“ бр. 45/15 и 21/17), прописано је да је површина јавне намене простор одређен планским документом за уређење или изградњу објеката јавне намене или јавних површина, за које је предвиђено утврђивање јавног интереса у складу са посебним законом (улице, тргови, паркови и др).

Сходно одредби члана 10. став 2. Закона о јавној својини („Службени гласник Републике Србије“, бр. 72/11..113/17), добрима у општој употреби у јавној својини, у смислу тог закона, сматрају се оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су као такве одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мостови и тунели на јавном путу, пружи или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прилази и др). Према ставу 7. истог члана, добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев путева другог реда који су у својини аутономне покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (који нису део аутопута или државног пута првог и другог реда) и тргова и јавних површина који су у својини јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

Из утврђеног чињеничног стања произлази да је кат. парцела .. КО ... у јавним књигама уписана као власништво тужиоца, али да је према информацији о локацији Градске управе за урбанизам и стамбене послове од 24.09.2015. године у зони јавне површине, предвиђена за потребе изградње саобраћајне површине односно формирање улице Иако је парцела била предвиђена за потребе изградње саобраћајне површине односно формирање улице ..., елаборат никада није урађен и предат надлежном органу на спровођење, али је и Планом генералне регулације насељеног места Футог („Службени лис Града Новог Сада“ бр. 45/15 и 21/17) парцела предвиђена за површину јавне намене-улицу ... у

Део ове парцеле у површини од 87м² представља у природи део ... улице, комунално-инфраструктурно делимично опремљен, а постојање објеката инфраструктуре упућује на промену у предметном простору у смислу формирања јавне површине - саобраћајнице, односно улице. Поступак експропријације за део кат. парцеле која се фактички користи као улица није вођен, нити је донета одлука о одузимању земљишта, о одређивању накнаде за одузето земљиште, нити је тужиоцу исплаћена накнада за фактички одузето земљиште.

У склопу овако утврђеног чињеничног стања, по оцени Врховног касационог суда, не може се прихватити као правилан закључак нижестепених судова да је за основаност тужбеног захтева од значаја када је тужилац постао власник предметне парцеле и када је на њој изграђена улица. Чињенице од значаја за одлуку о постављеном захтеву у смислу одредби Закона о експропријацији су да ли је тужилац у јавним књигама уписан као власник дела парцеле која у нарави представља улицу и која је као таква јавна својина туженог, те да ли му је за фактички одузето земљиште исплаћена одговарајућа накнада. Супротно закључку нижестепених судова, терет доказивања чињенице која би спречила остварење права тужиоца је у конкретном на туженом, а наиме да је вођен поступак експропријације и да је тужиоцу накнада исплаћена, што према утврђеном чињеничном стању тужени није доказао.

Фактичка експропријација настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни и други објекти у јавном интересу, иако не постоји решење о експропријацији земљишта, односно о његовом изузимању из поседа. На тај начин су власници онемогућени у вршењу својих власничких права из члана 3. Закона о основама својинскоправних односа и нису у обавези да трпе штетне последице зато што надлежни орган туженог није спровео управни поступак и донео решење о експропријацији (изузимању из поседа), које би било основ за исплату новчане накнаде.

На право тужиоца на новчану накнаду није од утицаја то што пренос права власништва на спорној парцели није извршен и формално-правно, јер је део спорне парцеле у тренутку формирања улице по сили закона прешао у јавну својину. При том и Планом детаљне регулације простора намењеног за регулацију ... улице и Планом генералне регулације насељеног места Футог део предметне парцеле у зони јавне површине није намењен за изградњу и предвиђен је за површину јавне намене – улицу, па је спорно земљиште фактички приведено намени предвиђеној овим Планом.

Како су нижестепени судови пропустили да разјасне све чињенице од значаја за доношење правилне одлуке о постављеном тужбеном захтеву, то је Врховни касациони суд применом члана 416. став 2. ЗПП укинуо обе нижестепене пресуде и предмет вратио првостепеном суду на поновно суђење.

У поновном поступку првостепени суд ће разјаснити све околности од значаја за доношење одлуке у овој правној ствари на које је указано овим решењем и правилном применом материјалног права о тужбеном захтеву донети нову и закониту одлуку

**Председник већа - судија
Божидар Вујичић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић